

Fotosentez Mekanizması

Tüm bitkilerin fotosentezde gerçekleşen ortak süreç C 3 yolu

- 5 karbonlu **ribulose difosfat** bir karbondioksit (CO₂) ekleyerek altı karbonlu (6C) kararsız bileşik oluşur.
- Bu tepkime **ribulose bisphosphate carboxylase/oxygenase (RUBISCO)** enzimi tarafından katalizlenir.
- Oluşan 6 karbonlu bileşikten, iki molekül 3 karbonlu **fosfogliserik asit (PGA)** oluşur .
- Bu 3 karbonlu moleküller glikoz ve diğer organik moleküllerin sentezi için başlangıç molekülü olarak rol alır.
- Bu sürece, **Calvin döngüsü** ve bu yola da **C 3 yolu** denir.

C3 Fotosentez: C 3 bitki.

- C 3 Olarak adlandırılır çünkü CO 2 önce 3-karbon yapıda yer alır.
- Stomalar gün boyunca açıktır.
- RUBISCO, bu enzim fotosentezde CO 2 tutulmasını sağlar.
- Fotosentez yaprak (Mezofil) boyunca yer alır.
- Çoğu bitki C 3 bulunmaktadır
- C 4 ve CAM bitkileri göre; serin ve nemli koşullarda verimli ve normal ışık altında daha verimlidir. Çünkü anatomisi daha az enzimler ve daha basit mekanizma gerektirir.

C4 bitkilerinde de C3 yolu vardır. C4 bitkilerinde C4 yolu C3 yoluna (yani karbondioksit sentezine) katkıda bulunan ve destekleyen bir ek ünite gibi çalışır. bütün bitkilerde C3 yolu mevcuttur. çünkü karbondioksit sentezi C3 yolu ile yapılır.

Fotospirasyon (Işık solunumu)

RUBISCO iki farklı tepkimeyi katalizler:

- ribulose difosfat CO 2- (**Karboksilaz etkinliği**) ekleme
- ribulose difosfat O 2 – (**oksijenaz etkinliği**) ekleme

Not: Hangisinin ekleneceği O 2 ve CO 2 ortamdaki konsantrasyonlarına bağlıdır

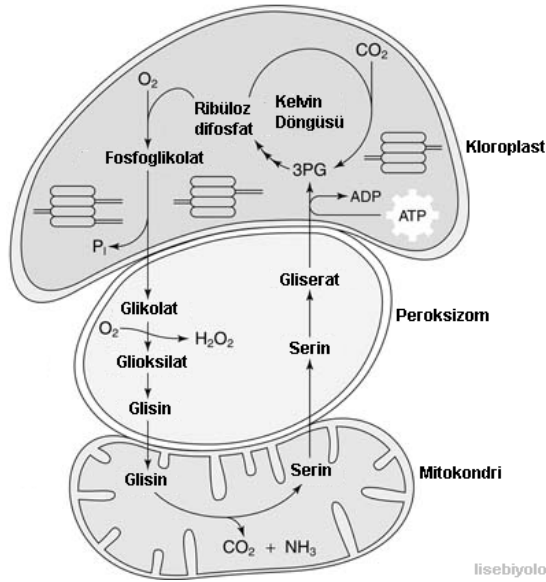
- yüksek CO 2, düşük O 2 karboksilaz etkinliği gerçekleşir
- yüksek O 2, düşük CO 2 oksijenaz etkinliği gerçekleşir

Fotosentez ışık tepkimelerinde oksijen oluşur. Oksijen yüksek sıcaklıklarda hücre ve sitoplazmada çözünür. Bundan dolayı,

- yüksek ışıpta
- yüksek sıcaklıklarda (30 ° C yukarıda)

İki koşul oksijenaz etkinliği için uygundur.

Fotorespirasyon ve ayrıntıları

- RUBISCO etkisi ile Ribulozdifosfat O₂ ile reaksiyona girerek
  - 3-karbon 3-fosfoglisirik asit:
  - 2-karbon glikolate. – Bu olay kloroplastta Calvin döngüsünde gerçekleşir
- Glikolate peroksizomlara girer Burada O₂ kullanılır ve amino asit türevleri oluşur
- Oluşan amino asitler mitokondriye geçerek burada CO₂ oluşan reaksiyonlarla amino asit türevlerine dönüşürler.

Yani bu süreç O₂ kullanıp ve CO₂ açığa çıkararak hücre solunum yapar ve bu **Fotorespirasyon** (Işık solunumu) adı verilir.

Not:Atmosferik CO₂ konsantrasyonu yükselmeye devam ediyor, belki de bu fotorespirasyon kaybını azaltarak dünyada mahsullerin net verimliliği artıracaktır.

Bu olay bitkinin fotosentez verimini azaltır

- mitokondrial solunum ile ilişkili değildir
- ışık gerektirir
- ATP sentezi gerçekleşmez
- atıkları enerji (yani, ATP, NADPH)

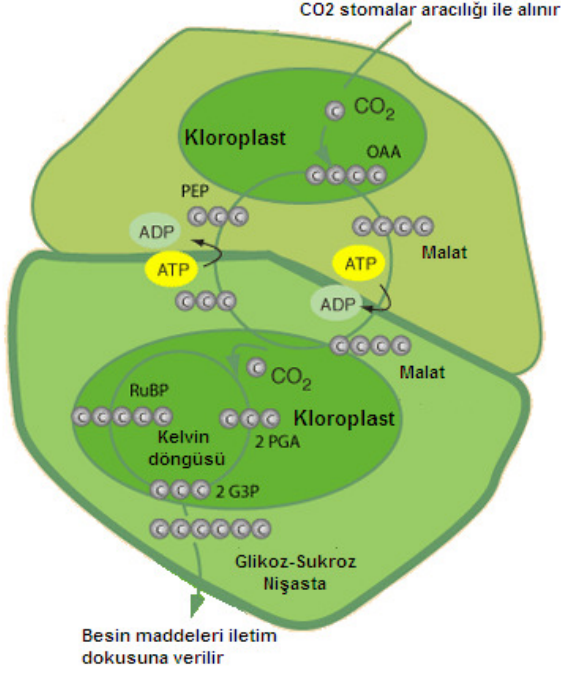
Bu nedenle, bitkilerde fotorespirasyonu engelleyen bazı mekanizmalar gelişmiştir.Bitkiler atmosferdeki CO₂ bağlamak için bazı özel molekül ve kimyasal süreçler geliştirmişlerdir

Bunlar

1- C 4

2- CAM

1- C 4 döngüsünün ayrıntıları

- Stoma aracılığıyla alınan CO₂ ilk önce **mezofil hücreleri** içine geçer.
  - Yaprak yüzeyine yakın olan bu hücreler yüksek O₂'e maruz kalır ama RUBISCO bulunmaz.
  - Bu hücrelerde fotorespirasyon ve karbon tutma (Calvin döngüsünün= karanlık) tepkileri gerçekleşmez
- CO₂, 3-karbon bileşik olan (C 3) **fosfoenolpirüvik asit (PEP) reaksiyona girer. Bu reaksiyon PEP karboksilaz tarafından yürütülür**
- Reaksiyon sonunda **4-karbon** bileşik **oksalasetik asit (C 4) oluşur.**
- Oksaloasetik asit 4 karbonlu malat veya aspartik asit dönüştürülür
- Oluşan 4C lu bileşikler (Malat) plasmodezmalarla demet kını hücrelerine iletilir
- Demet kını hücreleri
  - Yaprak yüzeyine göre derinde olduklarından oksijen difüzyonu zordur;
  - PSII ve azaltılmış oksijen üretimi gerçekleştiren tilakoid yapı var
  - Her iki özellik hücrede oksijen seviyelerini düşük tutarak fotorespirasyonu önler
- 4-karbonlu bileşik demet kını hücrelerinde parçalanması
  - 4C lu bileşik CO₂ ve pirüvik asit (3C lu) oluşturarak parçalanır
  - karbon dioksit **şeker ve nişasta** oluşturmak için Calvin döngüsü girer.
  - Pirüvik asit PEP e dönüştürülerek yeniden mezofil hücrelerine gönderilir (Bu olay için ATP harcanır).

C 4 bitkileri aşağıdaki özelliklerde olan habitatlar uyumludur

- yüksek gündüz sıcaklıkları
- yoğun güneş ışığı.

C4 bitkileri (Özet)

- Fotosentezde demet kını hücreleri ve mezofil hücreleri birlikte rol alır
- Mezofil hücrelerinde Rubisco enzimi bulunmaz
- Demet kını hücrelerinde Rubisco bulunur ve C 3 bitkileri gibi CO₂ özümlemesi yapar
- Ama burada kullanılacak CO₂'e ihtiyaç var?
- Mezofil hücrelerinde başka bir CO₂ bağlayıcı enzim, PEP karboksilaz var
- CO₂ + PEP (phosphoenol pyruvate) >>> OAA (Oxaloacetate), 4 Karbon bileşik oluşur
- PEP karboksilaz Rubisco dan farklı olarak O₂ ilgi duymaz
- Mezofil hücrelerinde OAA >>> Malate dönüşür ve demet kını hücrelerine geçer
- Malate demet kını hücre içinde CO₂ ve pirüvata dönüşür
- Pirüvat tekrar mezofil hücrelerine geçerek PEP dönüştürülür. Bu reaksiyon için (ATP) gerekir.

ayxmaz/biyoloji

- CO₂ (C₃ bitkilerinde olduğu gibi) Calvin döngüsü girer.
-

C4 metabolizma avantajları

bu fotosentez tipine sahip bitkiler (C4) yüksek ışık ,sıcak, tropik özelliği sahip ortamlarda avantajlıdır, C4 metabolizma ise:

1. karbon ve photorespiratory kaybını önler
2. bu bitkilerin su kullanım verimliliği artırır
3. yüksek sıcaklıklarda fotosentez yüksek fiyatlara sonuçları
4. nitrojen kullanımı verimliliğini artırır

Bazı örnekler:

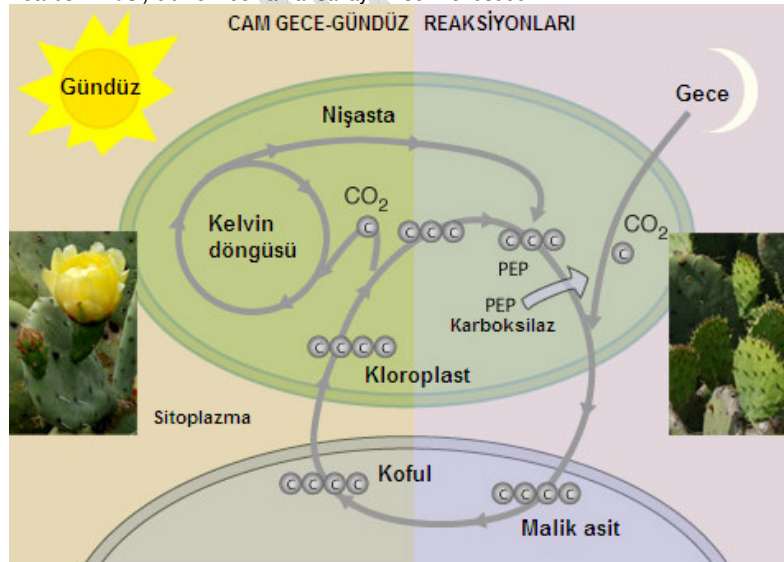
- mısır
- şeker kamışı
- süpürge darısı

C3 ve C4 bitkilerinin farkları

- 1-C3 bitkilerinde tek fotosentez yolu bulunurken,
  - C4 bitkilerinde 2 fotosentez yolu bulunur.
- 2-C3 bitkilerinde CO₂'i ilk yakalayan ribuloz1,5difosfat,
  - C4 bitkilerinde fosfoenol pirüvik asittir.
- 3-C3 bitkilerinin tümü ışık solunumu yaparken,
  - C4 bitkileri çok az ışık solunumu yaparlar.
- 4-C3'de stromada demet kını hücreleri bulunur,
  - C4 bitkilerinin yapraklarında mezofil hücreleri vardır.
- 5-C3 bitkilerinde oluşan ilk ürün 3-fosfoglisarikasit,
  - C4 bitkilerinde ise oksaloasetik asittir.
- 6-C3'de karbonhidrat sentezlenir.
  - C4'de organik asit sentezlenir.
- 7-C4'de glikolat oksidaz enzimi ya yok ya da çok azdır. Bu verimi yükseltir.
- 8-C3 bitkileri tüm angiosperm, gymnosperm ve dikotiledonların çoğudur;
  - C4 bitkileri şeker pancarı gibi bazı dikotiller ve Graminae familyası üyeleri ve çoğu monokotil bitkileridir.

2-CAM Bitkiler

C₄ Bitkilerinde fotosentezde CO₂ tutma ve Calvin döngüsü mekansal olarak ayrılmışken CAM (**Crassulacean Asit Metabolizması**) bitkilerinde zamansal ayrım söz konusudur.

Gece

- Stomalar açık
- Alınan CO₂ PEP ile birleşerek 4-karbon **oksalasetik asit** sentezlenir.
- Bu molekül **hücreleri kofullarında** bir gece boyunca malik asidi şeklinde birikir.

Gündüz

- Stomalar kapanır böylece su kaybı önlenir ve oksijenin dokulara difüzyonu azaltılır.
- Kofullarda gece boyu biriken malik asit serbest kalır
- Malik asit CO₂ ve PEP e dönüşür
- CO₂ Calvin (C₃) döngüsü içine katılır ve organik madde (Nişasta) sentezlenir.

Bu özellikler aşağıdaki koşullara uyumludur

- yüksek gündüz sıcaklıkları
- yoğun güneş ışığı
- düşük toprak nemi.

CAM bitkileri bazı örnekler:

- Kaktüs
- Bryophyllum
- Ananas

Avantajları

- C₃ :daha soğuk, nemli ortamlarda makul ışık yoğunluğu ile etkili
- C₄ :daha yüksek ışık yoğunluğu ile sıcak, kuru ortamlarda verimli
- CAM: daha yüksek ışık yoğunluğu ile sıcak, kuru ortamlarda verimli

CAM Fotosentez

- Kurak ortamlara uyumlu bitkilerdir
- Bitkiler gece stomalarını açık tutar.gündüz ise su kaybını önlemek için kapalı tutar
- Beklendiği gibi ışık bağlı tepkiler gündüz, ATP ve NADPH oluşturarak meydana gelir
- Gece boyunca açık stomalardan alınan CO₂, CAM (**Crassulacean Asit Metabolizması**) özelliği kullanılarak organik asitlerin yapısında biriktirilir.
- During the day, ışığa bağlı tepkiler, daha fazla ATP ve NADPH yapmadan devam - Bu CO₂ organik asitler ve Rubisco normal faaliyet serbest bırakılmasını destekliyor (ancak büyük CO₂-zenginleştirdi ortamı olarak)
- Bu bir adaptasyon daha photorespiration ve etkilerini azaltmak için daha su tasarrufu için

2. Karşılaştırma C3, C4 ve CAM ve Fotosentez

Özellik	C3	C4	CAM
Yaprak anatomisi	Mezofil hücreleri	Mezofil hücreleri Demet kını hücreleri	Mezofil hücreleri (büyük kofullu)
İlk karbon bağlayan enzim	Rubisco	PEP karboksilaz	PEP karboksilaz
CO ₂ tutulduğunda ilk oluşan ürün	PGA (C3)	OAA (C4)	OAA (C4)
Kloroplast tipi	bir tip	iki tip	bir tip
Teorik enerji gereksinimleri (CO ₂ : ATP: NADPH)	1: 3: 2	1: 5: 2	1: 6.5: 2
Terleme oranı (g H ₂ O / g kuru WT) (Su kaybı)	450-950	250-350	18-125
Fotosentez oranı (CO ₂ sabit DM ⁻² S ⁻¹ mg)	15 - 30	40 - 80	Düşük
Klorofil a / b oranı	2,8	3,9	2,5 - 3,0
Besin olarak sodyum ihtiyacı	Hayır	Evet	Hayır
Karbondiyoksit bağlama noktası (ppm)	50 - 150	0-10	0-5 karanlıkta

ayxmaz/biyoloji

Fotosentez oksijen tarafından engellenmesi	Evet	Hayır	Evet
Fotosolunum gerçekleşir	Evet	Sadece demet kını hücrelerinde	öğleden sonra
Fotosentez için optimal sıcaklık	15-25	30-47	35
Kuru madde üretimi (Kuru madde / hektar)	Düşük (26 - soya fasulyesi; 30 - buğday)	Yüksek (87 - mısır; 50 - süpürge darısı)	değişken düşük

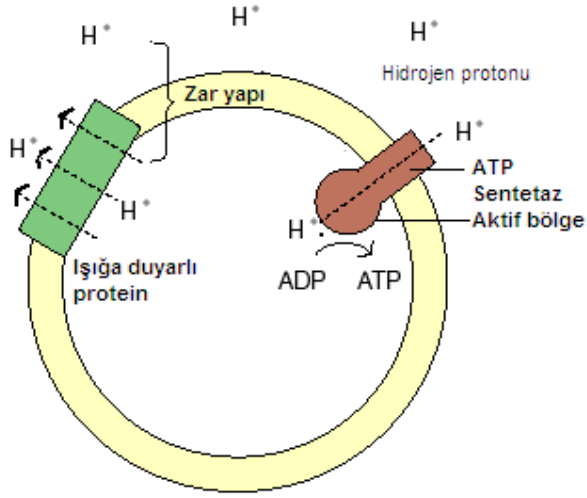
www.isebiyoloji.com

C4 , C3 ve CAM bitkilerini karşılaştırılması

	C-3	C-4	CAM
İlk CO2 tespit enzimi	Rubisco ribuloz bifosfat karboksilaz /oksigenaz	PEP karboksilaz	PEP karboksilaz
Ara C Formu	(3C) molekül 2 PGA	(4C) molekül (OAA)	(4C) molekül (OAA)
C saklanan	Önce 3C sonra nişasta	önce 4C Sonra C-3 en son nişasta	önce kofulda 4 C Sonra 3C en son nişasta
Bitki türü	tüm bitkiler	sıcak iklimlerde çimen,mısır,kamış	sıcak, kurak bölge bitkileri kaktüs,bazı orkide, vb
Ayrılma C-3	hiçbiri	mekansal	zamansal

ATP Üretim (kemiozmoz)

1. H^+ iyonları için bir depo olan tilakoid alana her bir H_2O iyonizasyonu ile oluşan iki H^+ aktarılır.
2. Tilakoid zarında yer alan Elektron taşıyıcısı sistem elemanları elektron enerjisini H pompa gibi kullanarak tilakoid zarı ayırdığı iki ortam arasındaki H^+ konsantrasyon farkının artmasına neden olur.
3. Tilakoid zarında yüksek konsantrasyondan düşük konsantrasyon H^+ akışı ATP sentetaz enzimi kullanılarak ADP den ATP üretimi sağlanır.

www.isebiyoloji.com